שָׁעוֹר (יד) מוֹשֵׁב הַבָּתִּים קַיָּם, כְּשֵׁרִים. וְאֵלּוּ הֵן חֲדָשִׁים, כָּל שֶׁאוֹחֲזִין מִקְצָת הָעוֹר שֶׁנִּקְרָע תְּפָרוֹ וְתוֹלִין בּוֹ הַתְּפִלִּין וְהוּא חָזָק וְאֵינוֹ נִפְסָק, וְאִם אֵין רָאוּי לִתְלוֹת בּוֹ אֶלָּא הוּא נִפְסָק, הֲרֵי אֵלּוּ יְשָׁנוֹת. הַגָּהּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבַחֲדָשִׁים פְּסוּלִים, וּבִישָׁנִים כְּשֵׁרִים (רש"י סס) והטור והרא"ש סס)). וְטוֹב (טו) *לָחֹשׁ לִשְׁתֵּי הַסְּבָרוֹת, כֵּן נִרְאֶה לִי: ג * הָעוֹר הָרָצוּעוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מֵעוֹר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף (טז) הַטְּהוֹרִים, (יז) *וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מְעֻבָּד (ה) [ה] (יח) לִשְׁמוֹ. *זרְצוּעוֹת בֵּין מֵעוֹר בֵּין מִקְלָף, כְּשֵׁרוֹת. *הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיִּהְיוּ *הָרְצוּעוֹת (יט) שְׁחוֹרוֹת

ה שִׁבְּת (צ"ח) [כ"ח] (ע"ב). ו הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ג' (הט"ז) וְסָפַר הַתְּרוּמָה סִימָן ק"צ. ז מָרְדְּכַי (י.). ח מִנְחוֹת ל"ה (ע"א).

בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ה) [ה] לִשְׁמוֹ. וְיַשְׁחִירֵם לִשְׁמָן, וְאִם הִשְׁחִירָם לִשְׁמָן אֵינוֹ מוֹעִיל לְמַה שֶּׁלֹּא עִבְּדָם לִשְׁמָן. וְנִהֲפַךְ הוּא כִּי הַבְּאֵר עָשָׂק יָצָא רִאשׁוֹנָה בְּעִנְיָן זֶה אִם הָרְצוּעוֹת מְעֻבָּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ עַל יְדֵי שֶׁהִיִּשְׂרָאֵל יְשַׁחֵר אוֹתָם לִשְׁמָהּ, אֲבָל אֵין מְסַכִּימִים עִמּוֹ הָאֲחֲרוֹנִים בְּעֵל דְּבָר שְׁמוּאֵל וּבְעֵל גְּזוּזְלֵי תְּרוּמָה וּמוֹרֵנוּ הָרַב יַעֲקֹב הַלֵּוִי וְכָל גְּדוֹלֵי וִינְצְיָא וְאִיטַלְיָא, וְכֻלָּם יְחַתְּמוּ עַל פְּסָק וְנִדְפַּס בְּדִבְרֵי שְׁמוּאֵל סִימָן י"ט, שֶׁחִלְּילָה לַעֲשׂוֹת כֵּן וְהָרְצוּעוֹת פְּסוּלִים וְלֹא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָם בְּהַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשֵׁ"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן נ"ו (ג') בְּעִנְיַן רְצוּעוֹת תְּפִלִּין שֶׁהוּשְׁחֲרוּ בְּשָׁמֶן הַנִּקְרָא פִּישׁ טְרָאן, אֵין בּוֹ חֶשְׁשׁ מִן הַסַּם הַחוֹתֵךְ בְּקִיעַ וְעִקַּר הַצֶּבַע הַשָּׁחוֹר רַק לְהַצְלִיל הַצֶּבַע לְחִזּוּקָא וּלְרַכֵּךְ הָעוֹר קְצָת, וְאִם לֹא הָיָה רַךְ גַּם כֵּן הָיָה שָׁחוֹר וְכָשֵׁר לִרְצוּעוֹת. וְאִם הַצֶּבַע שָׁחוֹר עַצְמוֹ נַעֲשָׂה מִן דָּבָר הַסָּמָא, צָרִיךְ עִיּוּן קָצָת. וְצֶבַע תְּכֵלֶת שֶׁהוּא מַחְלוֹן, תְּלוּי בְּקִלּוּגַּתַּת רַשַׁ"י (מנחות מד. ד"ה ותולה) וְהָרַמְבַּ"ם (צ"ת פ"ב ה"כ), עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

תְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁנִּקְרַע קְצָת פְּסוּל לְכַתְּלַּי עִלְּמָא, עַיֵּן שָׁם: ג [ה] לִשְׁמוֹ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"ח). וְהִנֵּה הַקְּרָאִים הַפְּרַד וְהִקְדִּים תְּשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל וְאַחַר כָּךְ תְּשׁוּבַת בְּאֵר עָשָׂק,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד בְּצַד אֲחֵר: (יד) מוֹשַׁב הַבָּתִּים. הַיְנוּ הַתּוֹרָה וְכֵנ"ל, וְגַם בָּזֶה (יד) דַּעַת רַמ"א כְּמוֹ בְּהַגָּהָ"ה לְעֵיל (ס"א) דְּגַם הַבָּתִּים צְרִיכִים לִהְיוֹת קַיָּמִים, אֶלָּא שֶׁמָּמֵךְ אִלְמַעְלָה: (טו) לָחֹשׁ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְהַחְמִיר מַחֲמַת זֶה לְכַתְּחִלָּה בִּשְׁתֵּיהֶם. אַךְ בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמְצֹא תְּפִלִּין אֲחֵרִים, וְלֹא לַחֲזוֹר וְלִתְפֹּר תְּפִלִּין אֵלּוּ, יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל (טו) הַמְקִלִּין בִּפְסִיקַת הַתְּפִירוֹת, בֵּין בַּחֲדָשׁוֹת וּבֵין בִּישָׁנוֹת א]וּבֵין בְּשִׁתֵּי תְּפִירוֹת וּבֵין (מז) בְּשָׁלֹשׁ, אַךְ בְּשָׁלֹשׁ יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִבָּרֵךְ עֲלֵיהֶם, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה לחוש): ג (טז) הַטְּהוֹרִים. דְּלֹא הֲכָשְׁרָה לְמִלְאכֶת שָׁמַיִם אֶלָּא טְהוֹרָה בִּלְבַד. גְּמָרָא (שבת כח:): (יז) וְצָרִיךְ. כָּל הַאי (יז) צָרִיךְ, לְעִכּוּבָא הוּא אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד: (יח) לִשְׁמוֹ. וַאֲפִלּוּ הָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ו) דְּמַקֵּל בְּבָתִּים, וְכָמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ל"ב סָעִיף ל"ז, מוֹדֶה הָכָא. וְטַעַם לָזֶה, עַיֵּן בְּלֶבוּשׁ וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד). וְהַהַשְׁחָרָה צָרִיךְ גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה לִשְׁמָהּ. וְאִם לֹא עִבְּדָן לִשְׁמָן, אֵינוֹ מוֹעִיל אֲפִלּוּ אִם יַשְׁחִירֵן אַחַר כָּךְ לִשְׁמָן [תְּשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן ז' ט"ו], עַיֵּן שָׁם. וּבִתְשׁוּבַת בְּאֵר עָשָׂק (סי' י') כָּתַב דְּהַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ מְהַנֵּי. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (מהדו"ק סי' י') דְּהִסְכִּים לִדְיָנָא כְּהַדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הַנַּ"ל, וְהִרְעִישׁ עַל הַמְקִלִּין בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם]: (יט) שְׁחוֹרוֹת. עַיֵּן בְּרוּךְ שֶׁאָמַר (תיקון תפילין עמ' מא) דְּמִשְּׁמַע מִדְּבָרָיו דְּמִצְוָה לְהַשְׁחִירָן עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁחוֹרוֹת כְּעוֹרֵב. וְדַע דְּאִם נִתְיַשְּׁנוּ (יח) וְנִתְמַעֲטוּ מֵהֶן הַשְּׁחוֹרוֹת, צָרִיךְ לְהַשְׁחִירָן מֵחָדָשׁ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ל"ב סָעִיף ל"ט, וּבְמָקוֹם הַדּוֹחֵק שְׁכָתְבְנוּ בְּזֶה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁפֵּרְשׁוּ הֵם דְּהַכַּוָּנָה בָּזֶה כָּל זְמַן שֶׁהַתּוֹרָה קַיָּם, דְּמָה עִנְיַן קַיּוּם הַתּוֹרָה לְקִלְקוּל הַתְּפִירָה. וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה:

ג * עוֹר הָרְצוּעוֹת וְכוּ' הַמְּהוֹרִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק טז). וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּפִתְיחָתוֹ, אֲנִי יוֹדֵעַ אִם מִן הַתּוֹרָה אוֹ מִדְּרַבָּנָן, וְנָקֵא מִינֵּהּ לְהָקֵל בִּסְפֵקָן אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם טְהוֹרָה אוֹ טְמֵאָה, גַּם בְּעִבּוּד לִשְׁמָהּ אִם יֵשׁ סָפֵק נִרְאֶה לְהָקֵל, דַּהֲוָה דְּרַבָּנָן וְסָפֵק לְקוּלָּא. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד לְעִנְיַן חִפּוּי עוֹר תְּפִלָּה שֶׁל יָד, וְעַיֵּן בְּרַמַ"ם שָׁם:

פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ט"ו דְּכֹלֶל אֶת הַחִפּוּי וְהָרְצוּעָה בַּחֲדָא גְּוָנָא, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ל"ב בְּסַ"ז סָעִיף קָטָן כ"ז וּבִפְרִי מְגַדִּים שָׁם:

* וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מְעֻבָּד לִשְׁמוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יח) בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאִם לֹא עִבְּדָן לִשְׁמָהּ אֵינוֹ מוֹעִיל אַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ בְּהַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ, וְלֹא כְּהַבְּאֵר עָשָׂק (סי' י'). וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר דַּפְשָׁק אֶלִיעֶזֶר סָעִיף קָטָן י"א שֶׁרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהַגְּרַ"א סוֹבֵר כְּהַבְּאֵר עָשָׂק, עַיֵּן שָׁם. וּכְאֶמֶת נִרְאֶה לִי פְּשׁוּט דְּאֵינוֹ כֵּן, רַק דִּכְתִיבָא הַגְּרַ"א דִּכְיָון דַּחֲזִינַן דְּצוּתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹר מְתֻקָּן כָּל צָרְכּוֹ אֲפִלּוּ בְּהַשְׁחָרוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּעֶצֶם הַתִּקּוּן שֶׁל הָעוֹר דְּהַיְינוּ הָעִבּוּד שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ, וְאֵין זֶה בִּכְלַל קַל וְחֹמֶר מֵהֲלָכָה, דְּאֵין זֶה אֶלָּא גִּלּוּי מִלְּתָא. וְזֶה מְדֻקְדָּק מְאֹד בִּלְשׁוֹן הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב אַחַר כָּךְ וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְנִרְאֶה לִי כְּוָ', רְצוֹנוֹ בָּזֶה לְתָרֵץ מָה שֶׁהִקְשָׁה הַפְּרִי מְגַדִּים עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) אֶלָּא גִּלּוּי מִלְּתָא. וְזֶה מְדֻקְדָּק מְאֹד בִּלְשׁוֹן הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב עִבּוּד לִשְׁמָהּ, דְּהִשְׁחָרָה בִּלְבַד דַּי. וּסְבָרָא זוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַדְתִּיהָ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' ק"צ) עַיֵּן שָׁם, דִּלְדִבְרֵי הַדַּפְשָׁק אֶלִיעֶזֶר יִקָּשֶׁה מְאֹד לִשּׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּכָתַב עִבּוּד וְהַשְׁחָרָה, דְּהִשְׁחָרָה בִּלְבַד דַּי. וּסְבָרָא זוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַדְתִּיהָ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' ק"צ) הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ומעובד) לְעִנְיַן הַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ, שֶׁכָּתַב דְּהַשְׁחָרָה הִיא כְּשֶׁאָר תִּקּוּנֵי הָעוֹר הַנִּרְאִין שֶׁאַחַר הָעִבּוּד, עַיֵּן שָׁם. וְדַע עוֹד, דְּנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דִּלְרַצַּת הָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ו) דְּעִבּוּד לִשְׁמָהּ אֵינָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, אֲפִלּוּ אִם יִסְבֹּר גַּם כֵּן בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמָהּ, עַל כָּל פָּנִים אֵינָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, דַּהֲלֹא טַעֲמוֹ שֶׁל סֵפֶר הַתְּרוּמָה הוּא כְּיָון שֶׁעִקַּר הַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ, כְּמַבֹּאָר בְּבֵית יוֹסֵף, אִם כֵּן עִבּוּד נְמִי הֲלֹא עִקַּר הָעִבּוּד הוּא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, כְּמַבֹּאָר בְּפֶרֶק מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם בְּתִחִלַּת סִימָן ל"ב, וְאַף עַל פִּי כֵן הָעִבּוּד לִשְׁמָהּ אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁהֲאֲרִיךְ בָּזֶה הַפְּרִי מְגַדִּים שָׁם בְּסִימָן ל"ב, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

* רְצוּעוֹת בֵּין מֵעוֹר וְכוּ' כְּשֵׁרוֹת. וּקְלָף הַמְעֻבָּד לִסְתָּ"ם, צָרִיךְ עִיּוּן אִי מַהַר לַעֲשׂוֹת רְצוּעָה מִזֶּה [פְּרִי מְגַדִּים בְּפִתְיחָה לְסִימָן ל"ב, עַיֵּן שָׁם]:

* הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְכוּ'. וּלְעֵיכּוּבָא הוּא אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, דְּהַרְמַבַּ"ם בְּפֶרֶק ג' הֲלָכָה א'. וְהַצְּרוּךְ לְבָאֵר זֶה, דְּיֵשׁ הֲלָכָה שֶׁהוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא כִּבְשֵׁבֶת דַּף ע"ט עַמּוּד ב', עַיֵּן שָׁם:

* הָרְצוּעוֹת שְׁחוֹרוֹת. בֵּין הַשָּׁל רֹאשׁ אוֹ הַשָּׁל יָד, רַמַ"ם שָׁם (הי"ד). וּמִסְתַּפְקָנָא אִם מִן הַתּוֹרָה דַּי בְּכָל אֶחָד עַד כְּדֵי שֶׁעוּרוֹ וְהַשְּׁאָר הוּא לְמִצְוָה וּלְנִי בְּעָלְמָא, אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן דְּהִיא מְחֻבֶּרֶת בָּלָה כְּחָדָא צְרִיכָה לִהְיוֹת בָּלָה שָׁחוֹר. וּנְקֵיָּת רְאָיָה לָזֶה מִקַּשְׁיָת הַגְּמָרָא מְנָחוֹת ל"ה עַמּוּד א' קְתָנֵי מִיהַת בֵּין יְרֵקָן וְכוּ', דִּלְא מְשַׁנֵּי בְּהֵיתֵר עַל הַשָּׁעוּר, וְלֹא הָיָה מַקְשֶׁה עוֹד אִי מִבִּפְנִים וְכוּ'. וְיֵשׁ לִדְחוֹת, דִּסְבִירָא לֵיהּ לְהַגְּמָרָא דִּלְא הָיָה הַבְרֵיְיתָא מַתִּיר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן לְצַבַּע בִּשְׁנֵי גְוָנִי מִצַּד אֶחָד, מִשּׁוּם דְּמִחֲזֵי כְּמְגַמֵּר, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ז', וְצָרִיךְ עִיּוּן. גַּם אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִדְּרַבָּנָן הַבְרֵיְיתָא מַתִּיר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן לְצַבַּע בִּשְׁנֵי גְוָנִי מִצַּד אֶחָד, מִשּׁוּם דְּמִחֲזֵי כְּמְגַמֵּר, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ז', וְצָרִיךְ עִיּוּן. גַּם אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי קַאֵי גַּם כֵּן עַל חֲתִיכַת הָרְצוּעָה שֶׁנִּכְנְסָה בְּהַמַּעֲבָרְתָּא. וּלְכָתְחִלָּה לֹא מִסְתַּפְקָנָא דְּחַיָּב לְהַשְׁחִיר, דִּילְמָא מִתְהַפֵּךְ הַבֵּית הַמִּדָּה הַמָּקוֹם, עַיֵּן בְּגִמָּרָא שָׁם, אַךְ בְּדִיעֲבַד אוּלַי דְּמֵי לְמָה שֶׁנִּכְנַס, וְעַיֵּן בְּרַמַ"ם בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה י"ד. וְנָדַר הַשְׁחָרוֹת, עַיֵּן בְּרוּךְ שֶׁאָמַר (תיקון תפילין עמ' מא) שֶׁכָּתַב שֶׁיַּשְׁחִירוֹ פַּעַם אַחַת וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיִּתְבַּשֵּׁט קְצָת אֲז יַשְׁחִירוֹ פַּעַם שֵׁנִית וְכֵן פַּעַם שְׁלִישִׁית, עַד שֶׁיִּהְיֶה הָעוֹר שָׁחוֹר לְכָל הַצְּרָךְ מִפְּנֵי כְּעוֹרֵב. וְנִרְאֶה לִי דְּזֶהוּ רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא, אֲבָל מִדִּינָא כָּל שֶׁחָל עָלָיו שֵׁם שָׁחוֹר סַגִּי לֵיהּ. וּלְפִי זֶה אִפְלּוּ אִם הָיָה מַרְאִיתוֹ דּוֹמֶה לְמַרְאֵה הַבָּהֶל [שקורין בלא"ה], גַּם כֵּן כָּשֵׁר. וּרְאָיָה לָזֶה מִפְּדָה דַּף י"ט עַמּוּד א' בְּמַרְאוֹת הַדְּמִים, דְּאִם הָיָה שָׁחוֹר כְּחֹל טָהוֹר, וְכִדְפָרֵשׁ רַשַׁ"י שָׁם (ד"ה עמוק), אַלְמָא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (יד) לְבוּשֵׁי שָׁרָד: (מו) אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה) בְּשֵׁם הַבַּיִת יוֹסֵף (סוף סי' לב ד"ה ואם נפסקה): מַהִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ט"ו, וּלְעֵיל בְּסִימָן ל"ב בְּבֵית יוֹסֵף בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וּמַה שֶׁכָּתַב

(מז) דָּרְכֵי הַחַיִּים (שם ס"ב) עַיֵּן שָׁם וּבְבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה לחוש): ג (יז) רַמַ"ם פֶּרֶק ג' רַבֵּנוּ שֶׁהָרֹא"ש כָּתַב וְכוּ' וּבְרַמַ"ם בְּסִימָן ל"ב (יח) בַּ"ח בְּסִימָן ל"ב

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ב) כתב: ובמקום שא"א למצוא תפילין אחרים ולא לחזור ולתפור תפילין אלו, יש לסמוך על המקילין בנפסקו ב' תפירות זו בצד זו, בין בחדשים בין בישנים [ולא היקל בנפסקו שלש תפירות].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ט סֵפֶר הַתְּרוּמָה [סי' קכ"א. י מִנְחוֹת ל"ה (ע"ב).

(כ) * מִבַּחוּץ, אֲבָל מִצַּד פְּנִים (כא) יַעֲשֶׂה מֵאֵיזֶה צֶבַע שֶׁיִּרְצֶה, חוּץ מֵאָדֹם, שֶׁמָּא יֹאמְרוּ שֶׁמִּדָּם חֲטָטָיו נִצְבָּעוּ וְהָאֲדִימוּ: ד (כב) ט טוֹב שֶׁיַּשְׁחִירֵם יִשְׂרָאֵל לִשְׁמָן, וְלֹא אֵינוֹ יְהוּדִי. הַגָּה: * וּמֵיהוּ בְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר אִם הִשְׁחִיר עוֹר הַבָּתִּים, (כג) * אֲבָל הָרְצוּעוֹת * אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד (ו) (כד) * פָּסוּל (מצא כתוב): ה * אִם נִפְסְקָה הָרְצוּעָה,

בֵּאוּר הֵיטֵב

תְּשׁוּבַת דָּבָר שְׁמוּאֵל סִימָנִים ז' ט"ו, עַיֵּן שָׁם. וּבְתְשׁוּבַת בְּאֵר עֵשֶׂק סִימָן י' כָּתַב דְּהַשְׁחָרָה לִשְׁמָהּ מֵהֲנֵי: ד (ו) פָּסוּל. כִּי מַה שֶּׁיִּהְיוּ הַבָּתִּים שְׁחוֹרִים, אֵינוֹ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי.

בֵּאוּר הַלָּכָה

דְּמַרְאִית כָּחֹל הוּא בְּכָלָל שָׁחֹר, וְכֵן בַּחֲלִין דַּף מ"ז (ע"ב) לְעִנְיַן רַאֲה דְּאִם שְׁחֵרוּתָהּ דּוֹמָה לְכָחֹל, וְכִדְאִיתָא בְּרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ז' מֵהִלְכוֹת שְׁחִיטָה הֲלָכָה י"ט שְׁחֹרָה כְּכָחֹל, אַלְמָא דְּאֵי מַרְאֶה כָּחֹל הוּא בְּכְלַל שָׁחֹר. **וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מִצְוָה לְהַשְׁחִירוֹ שֶׁיִּהְיֶה שָׁחֹר מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבָּרוּךְ שֶׁאָמַר.** וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן ל"ב סָעִיף ג' (בכתה"ל ד"ה יכתבם) לְעִנְיַן שְׁחֹרוּת הַדְּיוֹ, דְּשָׁם בְּעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה שָׁחֹר מַמָּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְדַע דְּבְמָה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם יוֹסֵר קָשֶׁה אַחַת שֶׁרָאִיתִי לְגָאוֹן אֶחָד שְׁנִתְקַשֶּׁה עַל הָרַמְבַּ"ם, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר הֲלָכָה סְתָם שֶׁיִּהְיוּ כּוֹתְבִין בְּדָבָר הַשָּׁחֹר.

וְלִדְבָרֵינוּ נִיחָא, דְּשָׁחֹר סְתָם הָיָה מְשֻׁמָּע אֲפִלּוּ אִם הוּא שָׁחֹר רַק כְּכָחֹל, וְדוֹק:

* **מִבַּחוּץ. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"כ), כֵּן מוּכָח מִרַשֵּׁ"י דַּף ל"ה עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְנוֹיֵיהֶן, דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי אֶלָּא דְּצָרִיךְ לְצַבַּע סְתָם הַמָּקוֹם שָׁרוֹצֶה לְלָבְשׁוֹ לְצַד חוּץ, וְזֶהוּ כַּוָּנַת הַגְּמָרָא (שם ע"א) בְּמַה שֶּׁמְּשַׁנֵּי כָּאן מִבַּחוּץ, מִמַּה פָּסְקָא לֵיהּ לְרַשֵּׁ"י דְּצוֹבְעַ אוֹתוֹ מָקוֹם הֶחָלָק שֶׁיִּהְיֶה קָרֵי לֵיהּ בְּשֶׁבִיל זֶה וְנוֹיֵיהֶן, הָיָה לוֹ לְרַשֵּׁ"י לְפָרֵשׁ סְתָמָא אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא חֵלֶק וְנוֹי יִלְבְּשֶׁנּוּ לְמַעְלָה, וּמִמֵּילָא יֶחֱרַח הָאָדֹם לְצַבַּע שָׁחֹר אוֹתוֹ מָקוֹם מֵחֲמַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכֵן אִיתָא בְּשׁוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי. **וְרָאִיתִי בְּקִרְי מְגִדִּים** (א"א סק"ז) **שֶׁכָּתַב אִם הַשְׁחִיר עַכּ"ם הָרְצוּעָה וְאֵין לוֹ רְצוּעָה אַחֶרֶת, יוֹכַל לְהַשְׁחִיר מִצַּד הַשֵּׁנִי, דְּנִהְיֶה דִּמְיָרִי שְׁחוֹרוֹת, אֲבָל לֹא דָּקָא מִצַּד הַשֵּׁעָר, וְכֵנָתוֹ אִם יְהַפֵּךְ הָרְצוּעָה וְיִלְבַּשׁ הַשָּׁחֹר לְצַד חוּץ,** וְכֵן בְּאֹרַח הַחַיִּים (דין אם נתקלקל עור הבתים והרצועות ס"ג) אֶת דְּבָרָיו. וּלְפִי זֶה מַה שֶּׁמְּשַׁנֵּי שָׁם הַגְּמָרָא בְּעַמּוּד א' כְּאן מִבַּחוּץ, תָּלוּי רַק בְּהַמָּקוֹם שֶׁלּוֹבֵשׁ מִצַּד חוּץ, וּמַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם בַּגְּמָרָא (ע"ב) וְנוֹיֵיהֶן לְבַר שָׁחֹר וְחֵלֶק הוּא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר בִּלְבַד, וְהֵבִיא רְאָיָה לָזֶה מֵרַשֵּׁ"י זוֹ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְנוֹיֵיהֶן, וּבֶאֱמֶת לְכְאוֹרָה מְשֻׁמָּע לְהֶפֶךְ, וְאַף אִם תִּדְחֶה דִּבְרֵינוּ, **עַל כָּל פָּנִים אֵין רְאָיָה מֵרַשֵּׁ"י לִדְבָרֵינוּ, אַךְ מֵהָרַמְבַּ"ם** (פ"ג) הֲלָכָה י"ד **מְשֻׁמָּע קְצָת דִּדְבָרֵינוּ, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי גַּם הוּא מוּדֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּצִבְעוֹנוֹ.** וְדַע דִּלְדִבְרֵי הַפְּרִי מְגַדִּים יֵשׁ מִצְמַח לִפְעָמִים חֲמוּרָא גְּדוֹלָה, **אִם יִהְיֶה מַגָּע הָרְצוּעָה בְּמָקוֹם הֶחָלָק הַקָּשֶׁה שֶׁדָּבָר זֶה לְמַטָּה, לֹא יֵצֵא בָּזֶה יְדֵי הַמִּצְוָה וְהֵרֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וּלְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁדָּבָר זֶה בְּמֻחְלָט שָׁנוּי,** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ"ז בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יג) שֶׁכֵּן כָּתַב בְּשֵׁם גִּלְיוֹן הַמַּרְדְּכַי, **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּהַבַּיִת יוֹסֵף** (שם ד"ה וצריך שיהא נוריו) **פָּלִיג עַל זֶה וּכְבִירָא לֵיהּ דְּלֹא עֲבַר רַק עַל נוֹיֵיהֶן לְבַר.**

וּלְכָךְ אִפְּלוּ אִתְּהֲפַךְ אַחַר כָּךְ נַמִּי אָסוּר, עַיֵּן שָׁם בְּאֵלִיָּה רַבָּה, וְדוֹק:

ד * **וּמֵיהוּ בְּדִיעֲבַד וְכוּ'. וְעַיֵּן בְּקִרְי מְגִדִּים** (א"א סק"ז) **שֶׁהֶבִיא בְּשֵׁם הַבַּ"ח** (ס"ד) **דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה אִם יֵשׁ לוֹ תְּפִלִּין אֲחֵרִים. וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּבִנְדָאי יֵשׁ לִסְמֹךְ וְלָהֵקֶל אִם יַחְזֹר הַיִּשְׂרָאֵל וְיַשְׁחִירֵם לִשְׁמָן,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ז), דְּבִלְאוֹ הָכִי יֵשׁ הַרְבֵּה סְפֵקוֹת בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרוּשׁ מֵרְכָבָה וּבִלְבוּשֵׁי שְׁרָד, עַיֵּן שָׁם:

* **אֲבָל הָרְצוּעוֹת.** הַטַּעַם כָּתַב סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' קצא) כֵּיוָן דְּעִצַּם הַשְׁחָרוּת הוּא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, לִשְׁמָהּ גַּם כֵּן בְּעִינַן, כְּמוֹ דְּבָעִינַן לִשְׁמָהּ בִּשְׁעַת טְוִיָּה בְּצִיצִית וּצְבִיעָה בְּתְכֵלֶת. וּלְפִי זֶה **נִרְאֶה לְכְאוֹרָה, דְּהוּא הַדִּין עַכָּ"ם עֹשֶׂה הָרְצוּעָה דְּהֵיינוּ חֲתִיכָתָהּ מֵהָעוֹר, גַּם כֵּן בְּעִינַן לִשְׁמָהּ,** וּמְצָאתִי שֶׁכָּתַב כָּתַב בְּצַעַק הֲלָכָה (סי' יט):

* **אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק כג) **כְּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ וְכָל שֶׁכֵּן וְכוּ',** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ט סָעִיף ב' דְּכָל אִלּוּ שֶׁהֵם בִּכְלַל עֲשֵׂיַת גּוּף הַתְּפִלִּין הֵם בִּכְלַל כְּתִיבַת הַתְּפִלִּין, עַיֵּן שָׁם בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ו), אִם כֵּן פְּשׁוּט דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא גָּרְעִי מֵהַשְׁחָרַת הָרְצוּעוֹת דְּבָעֵי שִׁיְּהֶה לִשְׁמָן. וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר מֶגֶן הָאֱלֶף (בתשובה שבסוף קר' עשרים גרה) שֶׁכָּתַב דְּהָרַמְבַּ"ם עַל כָּרְחֵךְ לֹא סְבִירָא לֵיהּ לְדִינָא דְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה, שֶׁהֲרֵי כָּתַב בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין (ס"א) [הֲלָכָה ט"ז] אֵין עוֹשִׂין תְּפִלִּין אֶלָּא בְּיָדַיִם וְכוּ', לְפִיכָךְ אִם חִפֵּן הָעוֹבֵד גְּלוּלִים אוֹ חִפְּרָן פְּסוּלוֹת וְכוּ'. וְאִי אִיתָא דְּבָעֵי לִשְׁמָן, תִּיפּוּק לֵיהּ דְּלֹא הָיָה לִשְׁמָן, שֶׁהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם (פ"א ה"י"א) סְבִירָא לֵיהּ דְּבָעֵי לִשְׁמָהּ אֵינוֹ מוֹעִיל בְּעַכּ"ם אֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ, וּלְפִי מָה שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו בְּסִימָן ל"ט (ס"א) עַל שִׁטַּת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּעֵין זֶה עַיֵּן שָׁם אֶזְדָּא רְאָיָתוֹ, וּבִכְפִי מַה שֶּׁמְּצַדֵּד הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א) בְּסִימָן ל"ב סָעִיף קָטָן ל"ב דְּכִתְיבָה לִשְׁמָהּ הוּא מִדְּרַבָּנָן, נִפְקָא מִנָּהּ לְכַמָּה דְּבָרִים, עַיֵּן בְּפִתְיחַת הַפְּרִי מְגַדִּים בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (סי' נח), וּבְלֹא הָכִי **אֵין לְהָקֵל לְמַעֲשֶׂה נֶגֶד הַכְּרָעַת רַמ"א. וְאוּלַי דְּמֵה שֶׁאֵינָן נִזְהָרִין הַסּוֹפְרִים בְּכָל זֶה לְחַשֵּׁב לִשְׁמָהּ, הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּסָמְכִי עַל זֶה שֶׁכְּבָר נָעֲבַד לִשְׁמָהּ. אֲבָל גַּם זֶה אֵינוֹ,** דַּהֲרֵי בְּתְלִיַּת צִיצִית בְּהֶבְקֵד אֵיתָא לְעֵיל בְּסִימָן י"ד (ס"ב) דְּאִם הַטֵּיל יִשְׂרָאֵל צִיצִית בְּבֶגֶד בִּלְא כַּוָּנָה דְּאֵין לְבָרֵךְ עָלֶיהָ, אַף דְּשָׁם כְּבָר נִטְוּוּ הַחוּטִין לְשֵׁם צִיצִית, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא אָמְרִינַן דְּסָמְכָא עַל שֶׁנִּטְוּוּ לִשְׁמָהּ קַאֵי, וְכֵן לְעִנְיַן כְּתִיבַת סְתָ"מ גַּם כֵּן אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא מְהֵנֵי בְּסִתְמָא, וְכִדְמוּכָח בְּסִימָן ל"ב סָעִיף י"ט עַיֵּן שָׁם, וּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּסָעִיף ח' טוֹב לְהוֹצִיא וְכוּ', הַיְינוּ דְּבִדְיעֲבַד סָגֵי בְּמַחְשָׁבָה, אֲבָל לֹא בְּסִתְמָא. **וְאוּלַי דִּכְיָון דְּבַעַל הַתְּרוּמוֹת בְּעַצְמוֹ לֹא בְּרִירָא לֵיהּ דִּין זֶה,** כַּמְּבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכתב בספר) אִם לְמִדִּין זֶה מְצִיצִית אוֹ לֹא, **דַּי אִם נַחְמִיר בָּזֶה בְּדִיעֲבַד לְעִנְיַן אִם יֵשְׁאֲלוּ עַכּ"ם, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְאַף דְּלֹא בְּרִירָא לָן לְמִפְסַל מִשּׁוּם זֶה דִּיעֲבַד, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל עֲשֵׂיַת הַבָּתִּים וְהַשִּׁי"ן וּתְפִירָתָם וַעֲשֵׂיַת הָרְצוּעוֹת וְהַשְׁחָרָתָם בְּפָרוּשׁ לִשְׁמָהּ.** וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן הַשְׁחָרַת הָרְצוּעוֹת דְּמַתַּר עַל יְדֵי קָטָן כְּשֶׁאַחַר עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ, אַף דְּהַפְּרִי מְגַדִּים בְּתִחִלַּת הַפְּתִיחָה בְּסִימָן ל"ב נִרְאֶה לְהַחְמִיר בָּזֶה, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹ בְּסִימָן זֶה בִּמְשִׁבְצוֹת נִזְהָר אוֹת קָטָן ה' וּבְסִימָן ל"ט בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם אוֹת קָטָן ו' חָזַר מִזֶּה וְהִתִּיר, וּמִצְּאתִי כֵּן בְּעָזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּהָרֵיא בְּתִשׁוּבַת מֹהֲרַ"ם לוּבְלִין סִימָן ס"ח דְּהַשְׁחָרַת הָרְצוּעוֹת אֵינוֹ בִּכְלַל תִּקּוּן עֲשִׂיָּה. **וּמַה שֶּׁכָּתַב דְּעַל יְדֵי עַכּ"ם כְּשֶׁאַחַר עוֹמֵד עַל גַּבּוֹ מֻתָּר, אַף דֵּישׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה,** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן י"א (ס"ב) בְּמַה שֶּׁתְּמַהּ הַדָּגוּל מַרְכָּבָה עָלָיו, אַף דְּשָׁם כְּבָר נִטְוּוּ הַחוּטִין לְשֵׁם הַשְׁלָמַת עֲרוּךְ דְּמִמֵּילָא לְהִרָא"ש עַל יְדֵי עַכּ"ם, וְאִם כֵּן הָכָא נַמִּי, **מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה בְּדִיעֲבַד** אַחֲרֵי שֶׁהַתְּרוּמָה גּוּפָא לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ דִּינוֹ כָּל כָּךְ:

* **פָּסוּל. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק כד) **כְּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁהָאַחֲרוֹנִים הַשִּׁיגוּ עַל עֵצַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם. וְאַף עַל פִּי כֵן נִרְאֶה לִי דְּאִם יִשְׂרָאֵל הִשְׁחִיר הָרְצוּעוֹת בְּפַעַם רִאשׁוֹן וְלֹא חָשַׁב בֶּהֶן לִשְׁמָן רַק בְּסִתְמָא, בָּזֶה אֲפִלּוּ דִּנּוֹכֵל לִסְמֹךְ עַל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שֶׁיִּשְׁחִירוֹ שֵׁנִית בְּפָרוּשׁ לִשְׁמָן וְדַי,** דְּהוּא כְּעֵין סְפֵק סְפֵקָא. **וְלִכְאוֹרָה הָיָה נִרְאֶה לִי עֵצָה אַחֶרֶת דְּהָיָה מוֹעִיל לְכוּלֵּי עָלְמָא אַף אִם הִשְׁחִירוֹ עַכּ"ם בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה,** דְּכָל עִקַּר קְשִׁיטָם עַל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם הוּא דְּהָוֵה לֵיהּ דִּיוֹ עַל גַּבֵּי דִּיוֹ, עַתָּה **יְצַבְּעֶנּוּ מִתְּחִלָּה עַל הַמַּרְאֶה הַשָּׁחֹר בְּמַרְאֶה סִיקְרָא אוֹ יָרֹק וְלָבָן וּכְהָאי גַּוְנָא, וְאַחַי מַרְאֶה זוֹ וּמְבַטֵּל לְהַשָּׁחֹר,** כִּדְאָמְרִינַן גִּטִּין י"ט (ע"א) סִיקְרָא עַל גַּבֵּי דִּיוֹ דְּהוּא מוֹחֵק, **וְאַחַר כָּךְ יְצַבְּעֶנּוּ מִלְמַעְלָה בְּמַרְאֶה שָׁחֹר לִשְׁמָן,** וְדִיוֹ עַל גַּבֵּי סִיקְרָא לְכוּלֵּי עָלְמָא חַיָּב. וְאַף עַל גַּב דְּאָמְרִינַן שָׁם וְכִי מִפְּנֵי שֶׁאנוּ מְדַמִּין וְכוּ', שֶׁאנִי הָכָא דְּחוּ הֲוֵי כְּעֵין סְפֵק סְפֵקָא, דִּלְכַעַל הַתְּרוּמָה עֲצָמוֹ לֹא פְּסִיק לֵיהּ וְכַנַּ"ל. **אַף עִם כָּל זֶה צָרִיךְ עִיּוּן,** דִּילְמָא דְּזוֹקָא כְּתַב דִּיוֹ עַל גַּבֵּי כְּתַב סִיקְרָא מִבַּטֵּל הָעֶלְיוֹן לְהַתַּחְתּוֹן, דִּכְתַב דִּיוֹ עָדִיף לְכוּלֵּי עָלְמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּצֶבַע שָׁחֹר עַל גַּבֵּי צֶבַע סִיקְרָא וְכִדּוֹמֶה, דִּילְמָא הַצֶּבַע הַתַּחְתּוֹן עָדִיף, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן בְּשִׁבַּת אֵינוֹ חַיָּב מִשּׁוּם צוֹבֵעַ, וּבְדִידָן נַמִּי הַצֶּבַע הָעֶלְיוֹן הַשָּׁחֹר אֵינוֹ חָשׁוּב לְבַטֵּל בְּשִׁלְמוּת הַצֶּבַע שֶׁהָיָה תַּחְתָּיו מִתְּחִלָּה שֶׁיִּשְׁאַר רַק שָׁם שָׁחֹר עָלָיו, וּכְמוֹ דְּאָמְרִינַן שָׁם בְּסִיקְרָא עַל גַּבֵּי דִּיוֹ, עַיֵּן שָׁם בַּגְּמָרָא בְּגִטִּין י"ט, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ה * **אִם נִפְסְקָה וְכוּ' וּבְשֶׁל יָד כְּדֵי שְׁתֵּי קְרִיאַת שְׁמַע וְכוּ'. כָּתַב הַמְּחַצִּית הַשֶּׁקֶל** (סק"ח) **דְּצָרִיךְ אַחַר הַתְּפִירָה מִתְּחִלָּה לְמַתֵּחַ בְּיֹשֶׁר הָרְצוּעָה הַשְּׁלֵמָה עַד הָאֲצִבַּע, וְאַחַר כָּךְ יַחְזֹר עִם**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד **(יט)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): **(כ)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א) בְּסוֹף ל"ב קֹדֶם הַפְּתִיחָה: **(כא)** שָׁם לְעִנְיַן הַקֶּשֶׁר, וְהַשְּׁאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ט סָעִיף ב' בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **(כב)** לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ט

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לג לד

(כה) כ יֵשׁ מַתִּירִים (ו) (כו) לְהַפֵּר (כז) מִצַּד פְּנִים, ל וְיֵשׁ אוֹמְרִים מַה שֶּׁמַּקִּיף מִמֶּנָּה הָרֹאשׁ, וּבְשֶׁל יָד כְּדַי אֶצְבַּע שֶׁלֹּשׁ פְּרִיכוֹת וְיִקָּשֵׁר, אֵין לָהֶם תַּקָּנָה לֹא בְּקִשְׁרָהּ וְלֹא בִּתְפִירָה, וְכָל יִתְרוֹן הָאָרְךְ שֶׁהוּא בְּשִׁבּוּל שֶׁמַּקִּיף הָרְצוּעָה כַּמָּה פְּעָמִים סָבִיב הַזְּרוֹעַ, וּבְשֶׁל רֹאשׁ מַה שֶּׁתְּלוּי מִמֶּנָּה, * אֵין הַתְּפִירָה וְהַקְּשִׁירָה פּוֹסְלִים בָּהּ. מ וּבִשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל (כט) הַמַּתִּירִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא (ט) יִתְבַּטֵּל מִמִּצְוַת תְּפִלִּין:

כ תוספות (שם ד"ה פוק) וְהָרֹא"ש (סי' יא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם. ל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' מז) וְעַיֵּן הַתְּרוּמָה (סי' רי"א). מ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם נפסקה).

לד סֵדֶר הַנָּחַת הַפָּרָשִׁיוֹת בַּתְּפִלִּין, וְהַמְהַדְּרִים אֲשֶׁר לָהֶם שְׁתֵּי זוּגוֹת תְּפִלִּין. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א (א) * א סֵדֶר הַנָּחָתָן בַּבָּתִּים: לְרַשִּׁ"י (מנמוק לד: ד"ה וכקולמ) וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ה) יַקְדִּישׁ מִשְּׁמֹאל (ו) (ב) הַמֵּנִיחַ בַּבַּיִת

א מִנְחוֹת ל"ד (ע"ב), וּבְשִׁמּוּשָׁא רַבָּא וּסְמ"ג (עשין כב). וְהַמְּרַדְכִּי (י"א). בְּשֵׁם כְּתַב מָרְצַל יִשְׂרָאֵל, תְּפִלִּין שֶׁנִּמְצְאוּ בִּנְפִילַת בֵּימָה שֶׁצֵּל גַּב קֶבֶר יְחִזְקֵאל. וְרַבֵּנוּ יוֹנָה וְרַמְבַּ"ן וְרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבוֹת [הַמְיוּחָסוֹת לְרַמְבַּ"ן סִימָן רל"ד.

בַּאֵר הֵיטֵב

אִם כֵּן לֹא הָיוּ הַשְּׁחָרוּת רַק תִּקּוּן בְּעָלְמָא וְכָשֵׁר עַל יְדֵי נָכְרִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּרְצוּעוֹת דַּהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיִּהְיוּ שְׁחוֹרוֹת, הֲרֵי זֶה כְּמוֹ טְרֵפָה דְּצִיצִית דְּפָסוּל בְּנָכְרִי. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁחִירָם לִשְׁמָן, כָּשֵׁר. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י): ה (ו) לְתַפֵּר. דְּוָקָא בְּגִידִין, וְדְוָקָא לְתַפֵּר לְצַד פָּנִים, אֲבָל לְקַשֵּׁר אוֹ לְתַפֵּר לְצַד חוּץ, פָּסוּל. וְאִם נִפְסְקָה הַמַּעֲבֶרְתָּא, מֻתָּר לְתָקְרָהּ. דִּבֵּר שְׁמוּאֵל סִימָן רי"א: (ח) אֶצְבַּע. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שְׁתֻּמְתָּהּ הָרְצוּעָה כִּפְשׁוּטָהּ בְּלֹא קְרִיכוֹת. וְט"ז (סק"ח) מַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ נִפְסְקָה הָרְצוּעָה לְאַחַר שְׁנִקְשַׁר מִמֶּנָּה סָבִיב הָרֹאשׁ, רַק מַה שֶּׁתְּלוּיָה לְפָנָיו עַד הַשָּׁבִּיב בִּרְצוּעָה יְמִין וּשְׂמֹאל דְּעָלְמָא. וְכֵן לֹא נִפְסְקָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ שְׁנֵי גִּידִין, אֲבָל אִם נִפְסְקָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי גִּידִין, אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה אֵין לַחוּשׁ, כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ גִּיד אֶחָד שָׁלֵם, וְכֵן פָּסַק בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ט' סְעִיף קָטָן ו' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם [וְכָתַב בְּפֵאֵר אֵלְיָה רַבָּה (סק"י). דְּוָקָא בְּגִידִין, וְדְוָקָא לְתַפֵּר לְצַד פָּנִים, אֲבָל מַה שֶּׁתּוֹלָה מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת בְּרִיעֲבַד בְּתְפִירָה אַף שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַדְּחָק, וּמַה שֶּׁכָּתַב בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם נפסקה) דְּמַהֲרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ט) מַשְׁמַע דְּאֹשׁר, לֹא מַשְׁמַע הָכִי בְּכָךְ מִשְׁנָה, וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הַכֹּהֵן (סוף מס' ברכות בפרק מצות תפילין)]:

א (ו) הַמֵּנִיחַ. וּבְאֹשֶׁר אָזְלִינַן בָּתַר יָמִין וּשְׂמֹאל דְּעָלְמָא. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"א):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּאִם חָזַר יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁחִירָן לִשְׁמָן, כָּשֵׁר, וְהֵבִיא רְאָיָה לָזֶה, וְהַפְּרִי מְגַדִּים וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים הִשִּׂיגוּ עַל רְאָיָתוֹ, וְנִשְׁאֲרוּ בְּדִין זֶה בְּצָרְיךְ עִיּוּן. וְנָתַן הַפְּרִי מְגַדִּים לָזֶה עֵצָה אַחֶרֶת, שֶׁיִּשְׁחִיר בְּצַד הַשֵּׁנִי צְדָדִים כָּשֵׁר, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ג', וַיְהַפֵּךְ לְשָׁמָן, דְּאַף שֶׁהִשְׁחִירוּ מִשְּׁנֵי צְדָדִים כָּשֵׁר, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ג', וַיְהַפֵּךְ הַצַּד שֶׁהִשְׁחִיר לְשָׁמָן לְמַעְלָה. וְכָל זֶה הוּא אִם אֵין לוֹ רְצוּעוֹת אֲחֵרוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּאֲרָנוּ בְּבֹאוּר הֲלָכָה (ד"ה פסול): ה (כה) יֵשׁ מַתִּירִים. אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר שֶׁמַּקִּיף הָרֹאשׁ וְהַקְּבֹרֶת. (כו) לְתַפֵּר. דְּוָקָא תְּפִירָה (כג) אֲבָל קְשִׁירָה בְּתוֹךְ שִׁעוּר הַנַּ"ל לְכַלַּי עָלְמָא פָּסוּל מִן הַתּוֹרָה, דִּכְתִיב (דברים ו ח) 'וּקְשַׁרְתָּם' וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל (מנחות לה:) קָשׁוֹר תָּם, דְּהַיְנוּ הָרְצוּעָה שֶׁקּוֹשְׁרִין בָּהּ הַתְּפִלִּין תְּהֵא תַּמָּה וּשְׁלֵמָה וְלֹא קְשׁוּרָה. גַּם הַתְּפִירָה הוּא (כד) דְּוָקָא בְּגִידִין וְלֹא בְּחוּטִין. כָּתַב בְּתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל (סי' ריא) אִם נִפְסְקָה הַמַּעֲבֶרְתָּא, מֻתָּר לְתָקְרָהּ: (כז) מִצַּד פָּנִים. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְנַכֵּר מִבַּחוּץ כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מְקוֹם הַתְּפִירָה כָּנוּס לְתוֹךְ הַמַּעֲבֶרְתָּא, דְּשָׁרֵי לְדַעָה זוֹ: (כח) אֶצְבַּע. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שְׁתֻּמְתָּהּ הָרְצוּעָה בְּלֹא קְרִיכוֹת, דְּזֶהוּ שִׁעוּר אֹרֶךְ הָרְצוּעָה שֶׁל יָד, וְכַנַּ"ל בְּסִימָן כ"ז סָעִיף ח'. וְהַטַּעַם דְּהֵקֵל בְּשֶׁל רֹאשׁ, עַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ד):

(כט) הַמַּתִּירִים. הַיְנוּ, דְּמֻתָּר אֲפִלּוּ לְתַפֵּר בְּגִידִים בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר שֶׁמַּקִּיף הָרֹאשׁ וְהַקְּבֹרֶת, (כה) וְחוּץ לַשִּׁעוּר הַזֶּה מֻתָּר אֲפִלּוּ לְקַשֵּׁר, וְכָל שֶׁכֵּן לְתַפֵּר בְּחוּטִים. אֲבָל בְּכָל זֶה (כו) אֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, כִּי (כז) מַעֲקַר הַדִּין צָרִיךְ לְהַחְמִיר כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים, דְּסָפֵק תּוֹרָה לְחֻמְרָא, אַף כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל לְגַמְרֵי אֶת הַמִּצְוָה, יְנִיחַם עַד שֶׁיִּמְצָא אֲחֵרִים. וְעַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ר) שֶׁפּוֹסֵק דְּגַם בִּרְצוּעָה שֶׁל רֹאשׁ אֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלֶיהָ, עַד שֶׁיִּהְיֶה הָרְצוּעָה שֶׁל יָמִין עַד הַשָּׁבִּיב וּשְׂמֹאל עַד הַחָזֶה וּשְׁלֵמָה בְּלִי קְשִׁירָה וּתְפִירָה. א) אֲבָל בְּסֵפֶר אֵלְיָה רַבָּה (סק"י) הִכְרִיעַ לַהֲלָכָה, דְּבֵין בְּשֶׁל יָד לְבַד מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר שֶׁמַּקִּיף הָרֹאשׁ וְהַקְּבֹרֶת יָכוֹל לְתָקְרוֹ אַף שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַדְּחָק וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, (כמ) אַף שֶׁיְּהֵא לְתַפֵּר מִצַּד פָּנִים שֶׁלֹּא יְהֵא מְנַכֵּר הַתְּפִירוֹת מִבַּחוּץ, דְּאִם הוּא מְנַכֵּר לֹא עָדִיף מִקָּשׁוּר, וְגַם (כט) שֶׁיִּהְיֶה בְּגִידִין, אֲבָל בְּחוּטִין אוֹ קְשִׁירָה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּשֶׁל רֹאשׁ, וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק"ג) וּבְדָרְכֵי הַחַיִּים (דין אם נתקלקל עור הבתים והרצועות ס"ד). וּמִכָּל מָקוֹם אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג רְצוּעָה שְׁלֵמָה, בְּוַדַּאי נָכוֹן לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה כְּהַיֵּשׁ"ז, כִּי כַּמָּה מַאֲחֲרוֹנֵי זְמַנֵּנוּ הֶעָתִיקוּ דִּבְרֵיהֶם לַהֲלָכָה, אַף בְּמָקוֹם הַדְּחָק בְּוַדַּאי יָכוֹל לְסָמֹךְ עַל כָּל הַגְּאוֹנִים הַנַּ"ל וּלְבָרֵךְ, וּבִכְפָרְט אִם נִשְׁאַר בְּהֶשֵּׂל רֹאשׁ שְׁנֵי טְפָחִים תְּלוּיִים לְבַד מַה שֶּׁמַּקִּיף הָרֹאשׁ, בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל דְּמַהֲנֵי תְּפִירָה. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ"ז סָעִיף קָטָן מ"ד. אִם נִפְסְקָה הָרְצוּעָה בְּרָחְבָּהּ וְלֹא נִשְׁאַר כְּשִׁעוּר שְׁעוּרָהּ, הֲגִיחַ הַפְּרִי מְגַדִּים (מ"ז סק"ז) בְּצָרְיךְ עִיּוּן אִי רַשַּׁאי לְתַפֵּר, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ"ז סָעִיף קָטָן מ"ב מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

א (א) סֵדֶר הַנָּחָתָן. דַּע, דִּלְכַלַּי עָלְמָא (ו) אִם הֶחֱלִיף אֵיזֶה פָּרָשָׁה שֶׁנִּתְּנָה שֶׁלֹּא בְּבֵיתָהּ הַמְיֻחָד לָהּ, פְּסוּלִין אַף דִּיֵּשׁ אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת בְּאַרְבָּעָה בָּתִּים, וְכָל שֶׁכֵּן אִם נָתַן שְׁתֵּי פָּרָשִׁיוֹת (ז) בְּבַיִת אֶחָד: (ב) הַמֵּנִיחַ. וַאֲפִלּוּ (ג) אִם הַמֵּנִיחַ הוּא אִשָּׁה, אָזְלִינַן בָּתַר יָמִין וּשְׂמֹאל דְּעָלְמָא:

בַּאוּר הֲלָכָה

הָרְצוּעָה הַנִּקְשָׁר לְמַטָּה וְיִכְרֹךְ הַזְּרוֹעַ כְּמִנְהָג, דְּצַד הָאֶצְבַּע צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּלֹא קְשִׁירָה. וּבְסֵפֶר שְׁנוֹת חַיִּים לְהַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁלֹמֹה קְלוּגֶר (ספר סת"ם סי' נד) כָּתַב דְּאֵין הָעוֹלָם נוֹהֲגִין כְּדִבְרֵיהֶן וְהַדִּין עִמָּהֶם, עַיֵּן שָׁם. גַּם בִּתְשׁוּבוֹת מַהֲרַ"ם מָרוֹטֶנְבּוּרְג אַחֲרוֹנִים בְּסִימָן ד' הִשִּׂיג עָלָיו, דְּעִקַּר קַפִּידָא עַל הַשִּׁעוּר שֶׁתִּשָּׁאֵר כָּל כָּךְ כְּדֵי לְמִתַּח וְלִכְרֹךְ, וְאַף דְּלִאַחַר הַכְּרִיכָה סָבִיב הַזְּרוֹעַ נִשְׁאָר הַקְּשִׁירָה לְמַעְלָה מֵהָאֶצְבַּע, לֹא חֵיְישִׁינַן. אַךְ זֹאת נִסְתַּפֵּק, דְּלֹא יְהֵיהּ הַקְּשִׁירָה עַל הָאֶצְבַּע גּוּפָא, כֵּיוָן שָׁגַם שָׁם שֵׁיְךְ קְשִׁירָה, עַיֵּן שָׁם בַּאֲרִיכוּת. וּמִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה דַּעְתִּי, לְכַתְּחִלָּה טוֹב שֶׁיִּתְפֹּר אוֹתוֹ הַפְּקוּם בְּגִידִין, וּמִצַּד פָּנִים שֶׁלֹּא יְהֵיהּ מִינְכָּר, כִּי אֲפִלּוּ אִם נֶחֱשׁ לְחֻמְרַת הַמַּחֲצִית הַשֵּׁכֶל דָּזֶה מִיקָּרֵי תּוֹךְ הַשִּׁעוּר, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה פָּשׁוּט שֶׁבְּוַדַּאי נוֹכֵל לִסְמֹךְ בָּזֶה עַל רַבֵּנוּ תָּם וּשְׁאָרֵי רִאשׁוֹנִים דְּמִקִּילִין בְּתְפִירָה. וְדַע דְּמִה שֶּׁאִיזֶה אֲנָשִׁים מְחַבְּרִין הָרְצוּעָה מִגִּיהּ וּבֵיהּ בְּלֹא תְּפִירָה, זֶה לֹא עָדִיף מִקָּשׁוּר, וְאֶפְשָׁר דְּגַרְיְעָא מִמֶּנָּה:

* אֵין הַתְּפִירָה וְהַקְּשִׁירָה וְכוּ'. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ נִפְקָא מִנָּה בֵּין הַשֵּׁל יָד לְשֶׁל רֹאשׁ, דְּבְשֶׁל רֹאשׁ אִם יֵשְׁאֵר כָּךְ וְלֹא יְחַבְּרֶנָּה לָהּ הָרְצוּעָה שֶׁנִּסְקְרָה לֹא בְּקִשִּׁירָה וְלֹא בִּתְפִירָה, בְּוַדַּאי אָסוּר לוֹ לְבָרֵךְ עַל הַתְּפִלִּין, וְלֹא נִיכַּל לְהַכְשִׁיר בְּמֵה שֶׁנִּשְׁאַר גַּרְדּוֹמִין דְּהֵיינוּ הָרְצוּעָה הַשְּׁנִיָּה וּכְמוֹ בְּצִיצִית לְעֵיל בְּסִימָן י"ב, דְּהָרֵי מְסַקְּינַן בְּמְנָחוֹת ל"ה עַמּוּד ב' דְּכָרְצוּעוֹת פָּסוּל גַּרְדּוֹמִין [וּמִכָּל מָקוֹם מֻחְזָק לְהֶגְיֵהּ הַתְּפִלִּין אִם נֶאֱבַד הָרְצוּעָה וְאֵין לוֹ שׁוּם עֵצָה, דְּשָׁמָא הֲלָכָה כְּהַשִּׁיטוֹת שֶׁסּוֹבְרִים דְּהָאי 'וְכִמָּה שֶׁעוֹרְיֵהוּ' אֲשֶׁל יָד קַאֵי, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף לְעֵיל בְּסִימָן כ"ז (ד"ה והרצועה). אַךְ בְּאֶמֶת בָּזֶה יֵשׁ לוֹ עֵצָה אַחֶרֶת, דְּיִכּוֹל לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר וְלִמְשׁךְ הָרְצוּעָה לִשְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְיִכּוֹל בְּשָׁעַת הַדְּחָק לְצָאת בָּזֶה אִם יִשְׁאַר שְׁנֵי טְפָחִים לְכָאן וּלְכָאן, עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן כ"ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל מד). וּמִכָּל מָקוֹם נִפְקָא מִנָּה מִכָּל זֶה לְעִנְיַן אִם נִפְסְקוּ שְׁנֵי הָרְצוּעוֹת מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם מַה שֶּׁמַּקִּיף הָרֹאשׁ], וּבְשֶׁל יָד אֲפִלּוּ אִם לֹא יְחַבֵּר כְּלָל מֵאַיִן לְבָרֵךְ עַל הַתְּפִלִּין, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן כ"ז סָעִיף ח', וּלְפִי זֶה הַבְּדִיעֵבַד בִּתְפִירָה אֲפִלּוּ בְּחוּטִים וּמִצַּד חוּץ אוֹ קְשִׁירָה, אַף כָּל זֶה לֹא הָיָה עוֹשֶׂה הַשָּׁבָע בְּרִיכוֹת, וּלְדִידָן דְּמִנְהָגֵנוּ לַעֲשׂוֹת בְּרִיכוֹת, כְּבָר כָּתַבְנוּ (ד"ה ואם נפסקה) שֶׁשּׁוּב שֶׁיִּתְפָּרֵנוּ בְּגִידִין וּמִצַּד פָּנִים כְּדֵי לָצֵאת בָּזֶה חֲשָׁשׁ שֶׁל הַמַּחֲצִית הַשֵּׂכֶל:

א * סֵדֶר הַנָּחָתָן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"א). וּפְשׁוּט דַּאֲפִלּוּ בְּשֶׁל יָד, בְּגוֹן הֵיכָא שֶׁאֵין לוֹ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, דְּמִבֹּאר לְעֵיל (ד"ה והרצועה). אַךְ בְּאֶמֶת בָּזֶה יֵשׁ לוֹ עֵצָה אַחֶרֶת, דְּיִקַּח אִם מְנֻחִין שָׁם כְּפִי סֵדֶר כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף [עַיֵּן בְּכ"ח (ס"ב) שֶׁמְּפוֹלְמִז מִתְּבֹאַר דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף] שֶׁהִסְכִּים דְּהָאי דִּינָא דְּאִם הֶחֱלִיף פָּרָשִׁיוֹתֵיהֶם פְּסוּלִין קַאֵי נַמֵּי אֶשֶׁל יָד. וְלִכְאוֹרָה הוּא הַדִּין דְּאִם נִפְסְקוּ אַרְבַּע קְלָפִים וְנִתְּנָן בְּבֵית אֶחָד, דְּיוֹצֵא בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם לֹא דִּבְּקָהּ, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן ל"ב סָעִיף מ"ז בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ואין), שֶׁצָּרִיךְ לְזַהֵר נַמֵּי שֶׁיִּהְיוּ מְנֻחִין דְּוָקָא כְּסֵדֶר 'קְדָשׁ' 'מְשֻׁמָּאל וכו', אוֹ אֶפְשָׁר דְּהָכָא לֹא מִינְכַּר כָּל כָּךְ חִלּוּפָן כְּמוֹ בִּקְלָף אֶחָד בְּשֶׁל יָד שֶׁכּוֹתֵב 'וְהָיָה' אַחַר 'שְׁמַע'. וְגַם לְהַסְמָ"ק (סי' קנג) יֵשׁ לְפַקֵּפ זֶה, דְּאֶפְשָׁר דְּאַף הַסְמָ"ק יוֹדֶה בָּזֶה שֶׁהוּא פָּסוּל כֵּיוָן שֶׁהֵם אַרְבַּע קְלָפִים, אוֹ אֶפְשָׁר דְּלִהַסְמָ"ק לֹא נֶאֱמַר כְּלָל דִּין קְבִיעוּת מָקוֹם לְהַפָּרָשִׁיוֹת בְּשֶׁל יָד כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לְכָתְבָן בִּקְלָף אֶחָד, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

וּבְאַחֲרוֹנִים: ה (כג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח): (כד) וְהַגְּרָ"א וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּהָאֵלְיָה רַבָּה (סק"ט): (כה) כֵּן מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגַדִּים (מ"ז סק"ז) לְשִׁיטָה זוֹ, וְכֵן כָּתַב הַמְּאֹרַ מָרְדְּכַי (סק"ז): (כו) ט"ז (סק"ז): (כז) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (כח) רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יט ח"ד): (כט) כֵּן אִיתָא בְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (שם) בְּשֵׁם רַבּוֹתָיו שֶׁהַחִזִּיק הָאֵלְיָה רַבָּה (סק"י) שִׁיטָתוֹ לְדִינָא, וְכֵן כָּתַב בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק"ג), וּכְדָרְכָּךְ הַחַיִּים (שם) שֶׁתָּם בָּזֶה: א (ו) מִנְחוֹת [לד:] ל"ה (ע"א): (ז) פְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן מ"ב סָעִיף קָטָן ב': (ג) מִגֵּן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (ס"ו) כתב: ולענין הלכה יש להחמיר (בשל תורה) כסברא הראשונה במקום שאפשר, ואף שיש להקל לתפור מבפנים במה שתלוי מן הראש הואיל ויש מתירים אפילו במה שמקיף הראש, מ"מ קשה ליזהר שלא תהא התפירה נראית כלל מבחוץ. אבל בשעת הדחק יש לסמוך על דברי המקילין יותר כדי שלא יתבטל ממצות תפילין, ומ"מ לא יברך.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah